

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української мови

Климович С.М.

«28» серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.3.5. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА
(Фонетика. Фонологія. Морфонологія.
Орфоепія. Графіка. Орфографія)

спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

факультет української філології та журналістики

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма «Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія» для студентів СВО «бакалавр» напрям підготовки:

035 Філологія (Українська мова та література),

Розробники: Климович С.М., доцент, кандидат філологічних наук;
Мартос С.А., доцент, кандидат філологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол від. «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри української мови

Климович С.М.

(підпис)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4	Галузь знань 03. Гуманітарні науки	Нормативна	
Змістових модулів: 2	Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 120 годин		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		32	6
		Практичні, семінарські	
		28	4
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60	110
Вид контролю: екзамен, залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 48 %; 52 %
для заочної форми навчання – 8 %; 92

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу – поглибити знання студентів із сучасної української літературної мови, сформувані в них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти їм ґрунтовно оволодіти мовними категоріями; спрямувати студентів на розвиток лінгвістичного мислення; поглиблене засвоєння фонетичних законів, системи фонетичних, орфоепічних і орфографічних норм, мовознавчої термінології.

Завдання навчальної дисципліни

теоретичні:

- формувати у майбутніх філологів творчий підхід до вивчення мовних явищ, мовно-ціннісні орієнтації;
- ознайомити з науковими засадами й основними положеннями сучасної української літературної мови;
- формувати у студентів навички аналізувати різні теоретичні підходи до звукового складу мови і способів його передачі на письмі;
- спрямовувати студентів на оволодіння теоретичними знаннями основ українського складоподілу, акцентології, орфоепічних норм та принципів правопису сучасної української літературної мови;
- виробити науковий лінгвістичний світогляд і навички ведення дослідницької роботи.

практичні:

- сприяти виробленню у студентів навичок системного аналізу мовних явищ;
- формувати в студентів уміння визначати звуки мовлення за особливостями роботи органів мовного апарата ;
- розвивати вміння ділити слова на склади;
- формувати вміння правильно вимовляти і транскрибувати слова;
- сприяти набуттю студентами навичок фонетичного, фонематичного, графічного, орфоепічного та орфографічного аналізу;
- формувати навички виявлення морфологічного чергування при словотворенні та словозміні;
- сприяти оволодінню студентами фонетичними, фонологічними, орфоепічними, графічними та орфографічними нормами.

Вивчення курсу ґрунтується на нових технологіях навчання й ураховує **розвиток таких компетентностей:**

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин або 4 кредити ECTS.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Поняття «Сучасна українська літературна мова». Завдання курсу. Статус української мови як державної. Українська мова – мова міжнаціонального спілкування народів України, одна із форм його національної культури. Походження і розвиток мови української народності і нації, її зв'язки з іншими слов'янськими мовами. Соціальні функції сучасної української літературної мови. Територіальні діалекти української мови. Поняття про норми сучасної української літературної мови. Основні стилі сучасної української літературної мови. Лінгвістичні дисципліни, що вивчають різні рівні системи сучасної української літературної мови.

Фонетика. Поняття про звуковий склад сучасної української літературної мови. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу сучасної української літературної мови. Предмет і завдання фонетики як мовознавчої дисципліни.

Фонологія. Предмет і завдання фонології як мовознавчої дисципліни, що вивчає звуки української мови з погляду їх смислорозрізнавальних функцій. Поняття фонем. Інваріант (головний вияв) і варіанти фонем, її функції. Система фонем сучасної української літературної мови.

Голосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики голосних фонем у їх головних виявах. Варіанти голосних фонем у ненаголошеній і наголошеній позиціях.

Приголосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики приголосних фонем у їх головних виявах. Протиставлення приголосних фонем за твердістю-м'якістю.

Закономірності сполучуваності звукових одиниць в українській мові. Позиційні зміни приголосних та голосних звуків. і дисиміляція приголосних у потоці мовлення. Спрощення у групах приголосних. Подовжений приголосний звук як поєднання двох фонем. Специфічні випадки подовження приголосних в українській мові.

Основні фонетичні одиниці мовлення: звук, склад, фонетичне слово, мовленнєвий такт, фраза.

Фонематична та фонетична транскрипції.

Поняття складу. Основні закономірності складоподілу в українській мові. Типи складів. Морфемне членування слова та складоподіл.

Наголос у сучасній українській літературній мові. Роль наголосу в розрізненні слів та їх форм. Головний та побічний наголоси. Слова з рухомим і нерухомим наголосом. Проклітики та енклітики. Логічний та емпатичний наголоси.

Морфонологія. Морфонологія як учення про регулярні фонетичні чергування у складі морфем, пов'язані зі словотвором і словозміною. Взаємозв'язок фонем та морфем. Морфи як варіанти однієї морфем.

Чергування голосних фонем у сучасній українській літературній мові (зумовлені найдавнішими фонетичними процесами, зумовленими пізнішими фонетичними процесами).

Чергування приголосних фонем у сучасній українській літературній мові. Зміна |з|, |к|, |х| на передньоязикові /ж/, /ч/, /ш/ і /з'/, /ч'/, /с'/. Чергування /д/ – /дж/, /ж/ – /ч/, /з/ – /жс/, /с/ – /ш/, /к/ – /ч/, /г/ – /жс/, /х/ – /ш/, /б/ – /бл/, /п/ – /пл', /в/ – /вл', /м/ – /мл', /ф/ – /фл'/ та ін.

Орфоенія. Орфоенія як розділ мовознавчої науки. Вимова голосних і приголосних у сучасній українській літературній мові. Вимова звукосполучень приголосних. Уподібнення, палаталізація передньоязикових приголосних у звукосполученнях. Особливості вимови слів іншомовного походження. Орфоенія та культура усного мовлення. Орфоенічні норми сучасної української літературної мови.

Графіка сучасної української літературної мови. Поняття графем. Український алфавіт. Позначення на письмі голосних і приголосних звуків.

Співвідношення між буквами українського алфавіту та фонемами сучасної української літературної мови. Знак м'якшення й апостроф. Правила переносу слів з рядка в рядок. З історії письма. Неалфавітні види письма. Алфавітне письмо. Неалфавітні графічні знаки.

Орфографія. Українська орфографія як розділ мовознавчої науки. Співвідношення орфографії з графікою та орфоепією. Принципи орфографії сучасної української літературної мови.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усно го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Змістовий модуль 1. Фонетика. Фонологія.												
Тема 1. Вступ.	6	2				4	6					
Тема 2. Фонетика.	8	2	2			4	10					
Тема 3. Фонологія.	8	2	2			4	10	2				
Тема 4. Голосні і приголосні фонеми.	8	2	2			4	10		2			
Тема 5. Закономірності сполучуваності звукових одиниць.	8	2	2			4	10	2				
Тема 6. Основні фонетичні одиниці мовлення.	8	2	2			4	10					
Тема 7. Фонетична та фонематична транскрипція.	10	2	2			6	10		2			
Тема 8. Склад. Наголос.	10	2	2			6	10					
Разом за змістовий модуль 1	66	16	14			36	76	4	4			
Змістовий модуль 2. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія.												
Тема 1. Морфонологія.	8	2	2			4	8					
Тема 2. Чергування голосних і приголосних фонем.	14	6	4			4	12	2				
Тема 3. Орфоєпія.	10	2	2			6	8					
Тема 4. Графіка.	10	2	2			6	8					
Тема 5. Орфографія.	8	4	4			4	8					
Разом за змістовий модуль 2	54	16	14			24	44	2				
Усього годин	120	32	28			60	120	6	4			

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Змістовий модуль 1. Фонетика. Фонологія.			
Лекційний модуль			
№ з/п	Тема	План	Год.
1	Вступ	Поняття «Сучасна українська літературна мова». Завдання курсу. Статус української мови як державної. Українська мова – мова міжнародного спілкування народів України, одна із форм його національної культури. Походження і розвиток мови української народності і нації, її зв'язки з іншими слов'янськими мовами. Соціальні функції сучасної української літературної мови. Територіальні діалекти української мови. Поняття про норми сучасної української літературної мови. Основні стилі сучасної української літературної мови. Лінгвістичні дисципліни, що вивчають різні рівні системи сучасної української літературної мови.	2
2	Фонетика	Поняття про звуковий склад сучасної української літературної мови. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу сучасної української літературної мови. Предмет і завдання фонетики як мовознавчої дисципліни.	2
3	Фонологія	Предмет і завдання фонології як мовознавчої дисципліни, що вивчає звуки української мови з погляду їх смислорозрізнавальних функцій. Поняття фонем. Інваріант (головний вияв) і варіанти фонем, її функції. Система фонем сучасної української літературної мови.	2
4	Голосні і приголосні фонем	Голосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики голосних фонем у їх головних виявах. Варіанти голосних фонем у ненаголошеній і наголошеній позиціях. Приголосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики приголосних фонем у їх головних виявах. Протиставлення приголосних фонем за твердістю-м'якістю.	2
5	Закономірності сполучуваності звукових одиниць	Закономірності сполучуваності звукових одиниць в українській мові. Позиційні зміни приголосних та голосних звуків. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення. Спрощення у групах	2

		приголосних. Подовжений приголосний звук як поєднання двох фонем. Специфічні випадки подовження приголосних в українській мові.	
6	Основні фонетичні одиниці мовлення	Основні фонетичні одиниці мовлення: звук, склад, фонетичне слово, мовленнєвий такт, фраза.	2
7	Фонематична та фонетична транскрипції	Фонематична та фонетична транскрипції	2
8	Склад. Наголос.	Поняття складу. Основні закономірності складоподілу в українській мові. Типи складів. Морфемне членування слова та складоподіл. Наголос у сучасній українській літературній мові. Роль наголосу в розрізненні слів та їх форм. Головний та побічний наголоси. Слова з рухомим і нерухомим наголосом. Проклітики та енклітики. Логічний та емпатичний наголоси.	2
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Фонетика як мовознавча дисципліна	Предмет і завдання фонетики як мовознавчої дисципліни. Поняття про звуковий склад сучасної української літературної мови. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу сучасної української літературної мови.	2
2	Фонема. Інваріант і варіанти фонем.	Предмет і завдання фонології як мовознавчої дисципліни, що вивчає звуки української мови з погляду їх смислорозрізняювальних функцій. Поняття фонем. Інваріант (головний вияв) і варіанти фонем, її функції.	2
3	Система фонем сучасної української літературної мови	Голосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики голосних фонем у їх головних виявах. Варіанти голосних фонем у ненаголошеній і наголошеній позиціях. Приголосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики приголосних фонем у їх головних виявах. Протиставлення приголосних фонем за твердістю-м'якістю.	2
4	Звукові зміни в мовному потоці	Закономірності сполучуваності звукових одиниць в українській мові. Позиційні зміни приголосних та голосних звуків. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення. Спрощення у групах приголосних. Подовжений приголосний звук як поєднання двох фонем.	2
5	Фонетичні одиниці мовлення	Основні фонетичні одиниці мовлення: звук, склад, фонетичне слово, мовленнєвий такт,	2

		фраза.	
6	Транскрипція: фонематична й фонетична	Фонематична та фонетична транскрипції.	2
7	Складоподіл. Різновиди наголосу.	Поняття складу. Основні закономірності складоподілу в українській мові. Типи складів. Морфемне членування слова та складоподіл. Наголос у сучасній українській літературній мові. Роль наголосу в розрізненні слів та їх форм. Головний та побічний наголоси. Слова з рухомим і нерухомим наголосом. Проклітики та енклітики. Логічний та емпатичний наголоси.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Вступ	Опрацювати теоретичні питання. Прочитати текст, виконати завдання до нього. Законспектувати основні положення закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».	4
2	Фонетика як мовознавча дисципліна	Виконати завдання до теми	2
3	Фонетика. Органи мовлення.	Скласти розгорнений план до рекомєнтованого джерела. Опрацювати запропоновані статті, дати відповіді на питання.	4
4	Фонема. Інваріант і варіанти фонем.	Виконати завдання до теми	3
5	Фонема. Інваріант і варіанти фонем.	Виконати завдання до теми. Скласти анотації до рекомендованих статей.	3
6	Система фонем сучасної української літературної мови.	Виконати завдання до теми	3
7	Система фонем сучасної української літературної мови.	Виконати завдання до теми.	3
8	Звукові зміни в мовному потоці	Виконати завдання до теми. Скласти рекомендаційну анотацію до поданого джерела. Законспектувати рекомендовану статтю.	4
9	Звукові зміни в мовному потоці	Виконати завдання до теми. Вибрати із списку рекомендованої допоміжної літератури три джерела, скласти оглядові анотації до них.	2
10	Фонетичні одиниці мовлення	Виконати завдання до теми. Вибрати із списку рекомендованої допоміжної літератури три джерела, скласти оглядові анотації до них.	2

11	Фонетичні	одиниці	Законспектувати рекомендовану статтю.	4
----	-----------	---------	---------------------------------------	---

	мовлення	Підготувати навчальну презентацію на тему «Основні фонетичні одиниці мовлення». Скласти тестові завдання до теми.	
12	Транскрипція: фонематична й фонетична	Виконати завдання до теми.	2
13	Транскрипція: фонематична й фонетична	Виконати завдання до теми. Написати реферат на тему «Історія розвитку фонетичної і фонематичної транскрипції».	4
14	Складоподіл. Різновиди наголосу.	Виконати завдання до теми. Виконати фонетичний аналіз слів за схемою.	3
15	Складоподіл. Різновиди наголосу.	Виконати завдання до теми. Опрацювати рекомендовану статтю і дати відповіді на питання.	3
Змістовий модуль 2			
Морфологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія			
Лекційний модуль			
№ з/п	Тема	План	Год.
1	Морфологія	Морфологія як учення про регулярні фонетичні чергування у складі морфем, пов'язані зі словотвором і словозміною. Взаємозв'язок фонем та морфем. Морфи як варіанти однієї морфем.	2
2	Чергування голосних і приголосних фонем	Чергування голосних фонем у сучасній українській літературній мові (зумовлені найдавнішими фонетичними процесами, зумовленими пізнішими фонетичними процесами). Чергування приголосних фонем у сучасній українській літературній мові.	2
3	Орфоепія	Орфоепія як розділ мовознавчої науки. Вимова голосних і приголосних у сучасній українській літературній мові. Вимова звукосполучень приголосних. Уподібнення, палаталізація передньоязикових приголосних у звукосполученнях. Особливості вимови слів іншомовного походження. Орфоепія та культура усного мовлення. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови.	2
4	Графіка	Поняття графем. Український алфавіт. Позначення на письмі голосних і приголосних звуків. Співвідношення між буквами українського алфавіту та фонемами сучасної української літературної мови. Знак м'якшення й апостроф.	2

5	Орфографія	Українська орфографія як розділ мовознавчої науки. Співвідношення орфографії з графікою та орфоepією. Принципи орфографії сучасної української літературної мови. Правила переносу слів з рядка в рядок.	2
---	------------	--	---

Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Морфонологія як учення про чергування	Морфонологія як учення про регулярні фонетичні чергування у складі морфем, пов'язані зі словотвором і словозміною. Взаємозв'язок фонем та морфем. Морфи як варіанти однієї морфем.	2
2	Чергування голосних фонем	Чергування голосних фонем, зумовлені найдавнішими фонетичними процесами: /e/ : /o/ - тип нести – носити; /i/ : /a/ - тип сідати – садити; /o/ : /a/ - тип ломити – ламати; /e/ : /i/ - тип текти – витікати; /y/ : /a/ - тип трусити – трясти. Чергування голосних фонем, зумовлені пізнішими фонетичними процесами: /o/ , /e/ : 0 – тип сон – сну, день – дня; /o/ : /e/ після шиплячих та Й – тип женити – жонатий; /o/ , /e/ : /i/ - тип коня – кінь, печі – піч; /o/ : /и/ - тип кров – кривавий. Інші різновиди чергування голосних.	2
3	Чергування приголосних фонем	I і II палаталізація задньоязикових приголосних /г/, /к/, /х/ – /ж/, /ч/, /ш/, /з/, /ц/, /с/. Зміни приголосних перед суфіксами –ськ-, -ств-, -ин-, -енк-. Чергування приголосних при дієвідмінюванні та в деяких іменниках: /г/ - /ж/, /к/ - /ч/, /х/ - /ш/, /д/ - /дж/, /т/ - /ч/, /з/ - /ж/, /с/ - /ш/, /зд/ - /ждж/, /ст./ - /шч/; /б/ - /бл/, /в/ - /вл/, /м/ - /мл/, /п/ - /пл/, /ф/ - /фл/.	2
4	Українська орфографія	Основні поняття орфографії: орфограма, орфографічне правило, принцип правопису. Орфограми буквені і небуквені. Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний (морфологічний), традиційний, смисловий. Правила переносу слів із рядка в рядок.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Морфонологія як учення про чергування	Виконати завдання до теми. Скласти термінологічних словничок до теми.	4
2	Чергування голосних і приголосних фонем	Виконати завдання до теми.	2
3	Чергування голосних і приголосних фонем	Виконати завдання до теми. Скласти розгорнений план до рекомендованої статті. Законспектувати статтю.	4
4	Орфоепія	Законспектувати статтю. Написати реферат на тему «Орфоепія та культура усного мовлення». Виконати орфоепічний аналіз поданих слів.	6

5	Графіка	Виконати завдання до теми.	6
---	---------	----------------------------	---

		Підготувати презентацію на тему «Становлення українського алфавіту».	
6	Українська орфографія	Виконати завдання до теми. Виконати орфографічний аналіз поданих слів.	4

Заочна форма навчання

Змістовий модуль 1. Фонетика. Фонологія.			
Лекційний модуль			
№ з/п	Тема	План	Год.
1	Фонологія	Предмет і завдання фонології як мовознавчої дисципліни, що вивчає звуки української мови з погляду їх смислорозрізняювальних функцій. Поняття фонем. Інваріант (головний вияв) і варіанти фонем, її функції. Система фонем сучасної української літературної мови.	2
2	Закономірності сполучуваності звукових одиниць	Закономірності сполучуваності звукових одиниць в українській мові. Позиційні зміни приголосних та голосних звуків. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення. Спрощення у групах приголосних. Подовжений приголосний звук як поєднання двох фонем. Специфічні випадки подовження приголосних в українській мові.	2
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Система фонем сучасної української літературної мови	Голосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики голосних фонем у їх головних виявах. Варіанти голосних фонем у ненаголошеній і наголошеній позиціях. Приголосні фонем, їх класифікація. Артикуляційна та акустична характеристики приголосних фонем у їх головних виявах. Протиставлення приголосних фонем за твердістю-м'якістю.	2
2	Транскрипція: фонематична й фонетична	Фонематична та фонетична транскрипції.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	

1	Вступ	Опрацювати теоретичні питання. Прочитати текст, виконати завдання до нього. Законспектувати основні положення закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».	6
---	-------	---	---

2	Фонетика як мовознавча дисципліна	Опрацювати теоретичні питання.	4
3	Фонетика. Органи мовлення.	Виконати завдання до теми. Скласти розгорнений план до рекомендованого джерела. Опрацювати запропоновані статті, дати відповіді на питання.	6
4	Фонема. Інваріант і варіанти фонем.	Опрацювати теоретичні питання.	4
5	Фонема. Інваріант і варіанти фонем.	Виконати завдання до теми. Скласти анотації до рекомендованих статей.	4
6	Система фонем сучасної української літературної мови.	Опрацювати теоретичні питання.	4
7	Система фонем сучасної української літературної мови.	Виконати завдання до теми.	4
8	Звукові зміни в мовному потоці	Виконати завдання до теми. Скласти рекомендаційну анотацію до поданого джерела. Законспектувати рекомендовану статтю.	4
9	Звукові зміни в мовному потоці	Виконати завдання до теми. Вибрати із списку рекомендованої допоміжної літератури три джерела, скласти оглядові анотації до них.	4
10	Фонетичні одиниці мовлення	Опрацювати теоретичні питання.	4
11	Фонетичні одиниці мовлення	Виконати завдання до теми. Вибрати із списку рекомендованої допоміжної літератури три джерела, скласти оглядові анотації до них.	3
12	Фонетичні одиниці мовлення	Законспектувати рекомендовану статтю. Підготувати навчальну презентацію на тему «Основні фонетичні одиниці мовлення». Скласти тестові завдання до теми.	3
13	Транскрипція: фонематична й фонетична	Виконати завдання до теми.	4
14	Транскрипція: фонематична й фонетична	Виконати завдання до теми. Написати реферат на тему «Історія розвитку фонетичної і фонематичної транскрипції».	4
15	Складоподіл. Різновиди наголосу.	Опрацювати теоретичні питання.	4
16	Складоподіл. Різновиди наголосу.	Виконати завдання до теми. Виконати фонетичний аналіз слів за схемою.	3
17	Складоподіл. Різновиди наголосу.	Виконати завдання до теми. Опрацювати рекомендовану статтю і дати відповіді на питання.	3
Змістовий модуль 2			
Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія			

Лекційний модуль			
№ з/п	Тема	План	Год.

1	Чергування голосних і приголосних фонем	Чергування голосних фонем у сучасній українській літературній мові (зумовлені найдавнішими фонетичними процесами, зумовленими пізнішими фонетичними процесами). Чергування приголосних фонем у сучасній українській літературній мові.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Морфонологія як учення про чергування	Опрацювати теоретичні питання.	4
2	Морфонологія як учення про чергування	Виконати завдання до теми. Скласти термінологічних словничок до теми.	4
3	Чергування голосних і приголосних фонем	Опрацювати теоретичні питання.	4
4	Чергування голосних і приголосних фонем	Виконати завдання до теми.	2
5	Чергування голосних і приголосних фонем	Виконати завдання до теми. Скласти розгорнений план до рекомендованої статті. Законспектувати статтю.	4
6	Орфоепія	Опрацювати теоретичні питання.	4
7	Орфоепія	Законспектувати статтю. Написати реферат на тему «Орфоепія та культура усного мовлення». Виконати орфоепічний аналіз поданих слів.	4
8	Графіка	Опрацювати теоретичні питання.	4
9	Графіка	Виконати завдання до теми. Підготувати презентацію на тему «Становлення українського алфавіту».	4
10	Українська орфографія	Опрацювати теоретичні питання.	4
11	Українська орфографія	Виконати завдання до теми. Виконати орфографічний аналіз поданих слів.	4

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів і методів стимулювання й мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця- філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації:

- словесні: лекція (традиційна, проблемна лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint - презентація, Bubbles.us - карта знань), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- практичні: вправи.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної

діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

З метою формування професійних компетенцій студента-філолога широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Під час викладання дисципліни «Сучасна українська літературна мова» найбільш ефективними є такі методи навчання: *частково-пошуковий* (евристичний) — викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів); *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Науковий і фактичний матеріал методу навчання лекції відображає вузлові питання дисципліни «Сучасна українська літературна мова». До наочних методів навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Практичні методи навчання використовують для безпосереднього пізнання дійсності, поглиблення знань, формування вмінь і навичок. Словесні, наочні й практичні методи навчання взаємопов'язані.

Методи контролю

Контроль у навчанні сучасної української літературної мови студентів-філологів передбачає виявлення рівня сформованості мовленнєвих компетентностей, визначення правильності організації освітнього процесу, діагностування труднощів засвоєння матеріалу, перевірку ефективності використаних методів і прийомів навчання.

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності й системності, всебічності й професійної спрямованості контролю.

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Сучасна українська літературна мова» оцінюється за кредитно-трансфертною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості поетапного контролю, самостійної роботи — накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен;
- **методи письмового контролю:** письмове тестування, підсумкове тестування, звіт, реферат, стаття;
- **методи самоконтролю:** вміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, тестування.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним під час викладання дисципліни «Сучасна українська літературна мова». Полягає у з'ясуванні рівня знань студента завдяки прямому контакту з ним під час перевіркової бесіди.

Письмовий контроль. Особливістю письмової контрольної роботи, порівняно з усною перевіркою, є глибина відповідей на запитання і виконання практичних дій, більша тривалість її проведення і підбиття підсумків.

Тестові методи перевірки знань. Вони становлять систему завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання знань студентів під час підсумкового контролю

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
<p style="text-align: center;">Високий, А 100-90 балів, відмінно (5)</p>	<p>Студент має глибокі, міцні й системні знання з усього теоретичного курсу, чітко формулює дефініції, використовуючи спеціальну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, розуміє мету і завдання навчальної дисципліни, вміє застосовувати здобуті теоретичні знання в усіх видах лінгвістичного аналізу, вміє синтезувати знання з окремих параграфів, дає розгорнуту аргументацію кожного з теоретичних положень, покликаючись на думку вчених. Студент демонструє уміння визначати, оцінювати й пояснювати основні теоретичні положення, добирати й обґрунтовувати належність прикладів до певної категорії; порівнює, узагальнює, систематизує, інтерпретує готову наукову інформацію, виділяє головне, моделює мовні явища. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну і додаткову літературу, демонструє вміння підтверджувати теоретичний матеріал прикладами, а також уміння і навички працювати з науковою літературою. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови та науковому стилю мовлення.</p>
<p style="text-align: center;">Вище достатнього , В 89-83 бали, добре (4)</p>	<p>Відповідь студента інформативно повна, послідовна, аргументована. Студент знає теоретичний матеріал, покликається на думку дослідників, використовує фахову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, чітко формулює дефініції, вдало добирає приклади, однак припускається окремих неточностей у викладі теорії, відсутність виразної особистісної позиції. Студент опрацював основну рекомендовану літературу до курсу, володіє нормами літературної мови.</p>
<p style="text-align: center;">Достатній , С 82-74 бали, добре (4)</p>	<p>Студент оволодів програмним матеріалом курсу повністю. Відповідь студента повна й аргументована, спирається на праці вчених. Студент виявляє вміння аналізувати інформацію, добути з різних джерел, систематизувати її, добирати належні приклади для обґрунтування теоретичних положень. Однак припускається помилок в обґрунтуванні деяких теоретичних положень, допускає неточності у формулюванні висновків. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови.</p>
<p style="text-align: center;">Середній , D 73-64 бали, задовільно (3)</p>	<p>Студент знає основні теми курсу, але відповідь не повна і недостатньо аргументована, іноді не підкріплена прикладами, за обсягом відповідь складає дещо більше половини норми, характеризується повною завершеністю, зв'язністю, проте є недоліки за низкою показників: неповнота і поверховість у розкритті теми, порушення послідовності викладу та формулюванні висновків, бракує єдності стилю й системи у викладі, відсутня самостійність суджень. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>

Середній, Е	Студент допускає порушення у викладі теоретичного матеріалу, теоретичні положення висвітлює поверхово і непереконливо,
------------------------	--

<p>63-60 балів, задовільно (3)</p>	<p>порушує послідовність і логічність викладу матеріалу, відсутні приклади для аргументації положень теоретичного матеріалу. Студент лише частково опрацював рекомендовану літературу, тому засвоїв значну частину теорії, але безсистемно. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</p>	<p>Студент має фрагментарні знання окремих частин курсу, помиляється у формулюванні дефініцій, має несформований понятійний апарат, допускає неправильні покликання на думку вчених, помиляється у тлумаченні; практично не володіє термінологією, допускає фактичні помилки при узагальненні та у всіх видах лінгвістичного аналізу. Студент не виконав вимог програми, не опрацював літературу рекомендовану для самостійного вивчення, не здатен самостійно виконати практичне завдання і зробити висновки.</p>
<p>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</p>	<p>Студент повністю не опрацював програмний матеріал, у його відповіді відсутня система теоретичних знань. Він частково відповідає на поставлені запитання, але сам неспроможний логічно і послідовно викласти матеріал, навести приклади. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. У мовленні студента трапляються лексичні й граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу, тому порушується науковий стиль викладу.</p>

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

<p>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</p>	<p>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</p>
<p>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</p>	<p>Студент відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повторною і вичерпністю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу студент виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Студент уміє застосувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і задані додому виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Студент уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посилаючись на першоджерела.</p>
<p>Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</p>	<p>Студент знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, чутко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання. Відповідь студента логічна, структурована. Свої теоретичні знання студент</p>

| | уміє застосовувати на практиці. Проте допускає деякі неточності у | |

	формулювання узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент виявляє знання повного обсягу матеріалу, висвітлює різні точки зору на обговорювану тему. Він опрацював основну рекомендовану літературу, ознайомився з додатковою, але у викладі матеріалу допускається помилки у визначенні значимості того чи іншого джерела. На додаткові питання студент не завжди відповідає правильно, або не завжди підкріплює відповідь прикладами. У цілому студент вільно орієнтується в матеріалі, але інколи припускається одиничних помилок.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі порушення, відповідь студента неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Студент знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Відповідь студента не повна, поверхова, значна частина матеріалу не опрацьована. Матеріал студентом засвоєний на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворює не завжди логічно й послідовно, але доцільно наводить приклади, знає основні дефініції і термінологію теми. Мова містить лексичні і граматичні помилки, неправильне слововживання.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає фактичного матеріалу, неправильно витлумачує факти, подає помилкову аргументацію, на додаткові питання дає неправильну відповідь. Виявляє слабке володіння нормами сучасної української літературної мови.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.

Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)	Загалом студент повно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє належні знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак недостатньо аргументовано її доводить. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином, проте трапляються поодинокі помилки у виконанні.
Достатній, С	Студент розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання

82-74 бали, добре (4)	джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент розкриває окремі питання, винесені для самостійного опрацювання, недостатньо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Завдання, винесені на самостійне опрацювання, виконані лише на 50%, допущено помилки при їх оформленні.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає матеріал, винесений на самостійне опрацювання. Не виконані завдання, винесені на самостійне опрацювання.

Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з цієї теми.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені запитання щодо змісту реферату.
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності у формулюванні основних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні огріхи.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Розкриваючи тему реферату, студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент на низькому науковому рівні висловлює тези і положення теми реферату, допускає значні помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи,

	робота оформлена не належним чином.
Початковий,	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його

FX 59-35 балів, незадовільно (2)	основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не написав реферат.

Критерії оцінювання презентацій

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент, який чітко виконав такі вимоги: зміст презентації відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; дотримано прийняті правила орфографії, пунктуації, скорочень і правила оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; лаконічний текст на слайді; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершений; інформація подана привабливо, оригінально; текст виразно видно на тлі слайда, використано контрастні кольори для фону і тексту. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні покликання на всі графічні об'єкти.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; в основному дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді, є певні зауваження щодо привабливості поданої інформації. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент, у якого презентація відповідає поставленим завданням; однак наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент, у якого презентація не завжди відповідає поставленим завданням; наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент, у презентації якого порушена стислість і лаконічність викладу, текст має недостатню інформативність; відповідність змісту презентації не відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; наявні орфографічні та пунктуаційні помилки.

Початковий, F 34-1 бал	Студент не підготував презентацію.
---	------------------------------------

Критерії оцінювання виконання студентами контрольних робіт

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, А 100-90 балів, відмінно (5)	Студент ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, повністю та правильно виконав усі завдання контрольної роботи; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 86- 100 %).
Вище достатнього, В 89-83 бали, добре (4)	Студент правильно та повністю виконав завдання контрольної роботи, проте допустив незначні помилки, деякі неточності; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 79- 85 %).
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент повністю, однак з деякими помилками виконав завдання контрольної роботи; допустив неточності при виконанні завдань, робота оформлена в довільному порядку (відсоток правильних відповідей 71-78%).
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи, допустив помилки, у роботі наявні деякі неточності, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 64-70 %).
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент виконав не усі завдання контрольної роботи, допустив значні помилки, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 56-63 %).
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не виконав завдання контрольної роботи або виконав із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 27-55 %).
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не виконав завдання контрольної роботи (відсоток правильних відповідей 0-26%)

Критерії оцінювання тестових завдань

Час виконання 80 хвилин

Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які студент може набрати 46 тестових балів. За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 46 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання

тестових завдань Оцінка «відмінно» – студент дав не

менше 90% правильних відповідей. Оцінка «добре» –

студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50%

правильних відповідей. Оцінка «незадовільно» – студент дав

менше 50% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
46	100	А відмінно	22	59	FX Незадовільно
45	97		21	56	
44	95		20	52	
43	93		19	49	
42	91		18	45	
41	89	В добре	17	42	
40	86		16	38	
39	84		15	35	
38	82		14	34	
37	80	С добре	13	29	
36	78		12	26	
35	76		11	23	
34	74		10	21	
33	72		9	19	
32	71	D задовільно	8	17	
31	69		7	15	
30	67		6	13	
29	67		5	10	
28	65	E задовільно	4	8	
27	64		3	6	
26	63		2	4	
25	62		1	2	
24	61		0	1	
23	60				

Критерії оцінювання тестових завдань

Структура тесту

Тест складається з **50 завдань**, за які студент може набрати 75 тестових балів. За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 38 до 75 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 37 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей. Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей. Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей. Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
75	100	А відмінно	37	59	FX незадовільно
74	98		36	48	
73	97		35	46	
72	96		34	45	
71	94		33	44	
70	93		32	42	
69	92		31	41	
68	90		30	40	
67	89	В добре	29	39	
66	88		28	38	
65	86		27	37	
64	85		26	34	
63	84		25	33	
62	82		24	32	
61	81	С добре	23	30	
60	80		22	29	
59	78		21	28	
58	77		20	26	
57	76		19	25	
56	74		D задовільно	18	24
55	73	17		22	
54	72	16		21	
53	73	15		20	
52	70	14		18	
51	68	13		17	
50	70	12		16	
49	68	11		14	
48	66	10		13	
47	65	9		12	
46	64	E задовільно	8	10	
45	63		7	9	
44	62		6	8	
43	61		5	6	
42	60		4	5	
41	63		3	4	
40	62		2	2	
39	61		1	1	
38	60				
					F незадовільно

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова:
2. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія. К.: ВЦ «Академія», 2006. 368с.
3. Волох О.Т. Сучасна українська літературна мова: Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір. К.: Вища шк., 1986. 199 с.
4. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. К., 1984. 265 с.
5. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. К., 1972. Ч.1. 427 с.
6. Караман С.О. Сучасна українська літературна мова. Київ, 2011. 560 с.
7. Карпенко Ю.О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови. Одеса, 1996. 143 с.
8. Сучасна українська літературна мова / За ред. А.П. Грищенка. К., 2002. 439 с.
9. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. К., 2009. 429 с.
10. Сучасна українська мова / За ред. О.Д. Пономаріва. К., 2005. 488 с.
11. Сучасна українська мова: Вступ. Фонетика / За ред. І.К. Білодіда. К.: Наук. думка, 1969. 583 с.
12. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник / Наконечна Л.Б.Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 108 с.
13. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія: Навч. посіб. К.: Вища шк., 1981. 184 с.
14. Українська мова: Енциклопедія / В. М. Русанівський та ін. К., 2000. 750 с.
15. Український правопис. К.: Наукова думка, 2019. 392 с.
16. Шевчук С., Кабиш О., Клименко І. Сучасна українська літературна мова. Київ, 2011. 544 с.
17. Шкуратяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс. К., 2007. 823 с.

Допоміжна література

1. Асіїв Л. Морфонологія: проблеми і перспективи дослідження. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2011. Випуск 52. С.296-305.
2. Бандура О. З історії української мови (Довідка для вчителя). *Дивослово*. 1997. № 1. С.14-17.
3. Берковець В.В. Словникове і фонетичне слово в сучасній українській мові. *Дивослово*. 1999. № 1. С.10-11.
4. Біляєв О., Скуратівський Л., Симоненкова Л., Шелехова Г. Концепція навчання державної мови в школах України. *Дивослово*. 1996. № 1. С. 16-21.
5. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 154 с.
6. Брахнов В.М. Явища асиміляції в консонантизмі української мови. К.: Наук. думка, 1970. 102 с.
7. Бровченко Т. О. Приголосні фонемі української мови. *Наукові записки Одеського педагогічного інституту іноземних мов*. Т. 1. 1956. С. 73-89.
8. Бурячок А. Давньоруський період в історії східних слов'ян, їх мов і культур. *Дивослово*. 1994. № 5-6. С.12-14.

9. Вербич Н. Напрями дослідження інтонації. *Українська мова*. 2006. № 1. С.82-90.
10. Видайчук Т.Л. З історії формування фонетичного принципу сучасного українського правопису. *Сучасні мови і світ*. К., 2000. С.34-44.
11. Видайчук Т.Л. Історичний розвиток орфографічної системи. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. К.: Київський університет, 2001. Вип.2. С.150-160.
12. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. К.: Рад. школа, 1984. 160 с.
13. Глазова О.П. Українська орфографія. Харків, 2004. 284 с.
14. Глібчук Н.М. Погляди О. Курило на систему фонем української мови. *Мовознавство*. 1990. № 6. С.34-37.
15. Демешко І.М. Морфологічні параметри афіксів віддієслівного словотворення в українській мові. *Філологічні студії*. 2015. Вип.13. С.68-77.
16. Дорошенко С.І. Звуки чи фонемі вивчають учні?. *Мовознавство*. 1990. № 2. С.46- 50.
17. Дудик П. Наголошування слів і культура мовлення. *Дивослово*. 2003. № 4. С.19-20.
18. Дудник З.В. Варіанти реалізації голосних українського мовлення та їхнє місце в класифікації МФА. *Українське мовознавство*. К.: Видавн. Дім Дмитра Бураго, 2004. Вип. 29-30. С.18-23.
19. Загребельний П. Україна крізь віки. *Урок української*. 2001. № 5. С.2-4.
20. Задорожний В. Проблеми наголошення: від теорії до практики мовнокористування. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С.146-152.
21. Залеський А.М. Подовжені приголосні у фонологічній і морфологічній системах української мови. *Мовознавство*. 1980. № 2. С.37-43.
22. Залеський А.М. Причини ствердіння шиплячих в українській мові. *Мовознавство*. 1982. № 5. С.48-59.
23. Залізник Л. Проблема походження індоєвропейців. *Дивослово*. 2000. № 5. С.23-27.
24. Зубков М. Новий-старий правопис. Суб'єктивні зауваги щодо об'єктивного правописного стану. *Дивослово*. 2010. № 2. С.39-41.
25. Карпенко Ю.О. Фонологічна історія українського вокалізму. *Мовознавство*. 1998. № 2. С.78-91.
27. Касьянова О.А. Звукове поле фонемі /в/: комбінаторні та позиційні алофони. *Мовні і концептуальні картини світу*. К.: Київський університет, 2015. С.324-336.
28. Кащук А.Г. Уподібнення і розподібнення приголосних. *Українська мова і література в школі*. 1998. № 9. С.18-26.
29. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. К., 1969. 307 с.
30. Комар Ю. Проблема народження мови в українському мовознавстві. *Українська мова та література*. 1998. № 16. С.1-2.
31. Кучерява З. Мово рідна, слово рідне. *Дивослово*. 2000. № 4. С.21-24.
32. Лучик А.А. Про деякі проблеми сучасної морфології. *Магістеріум*. 2009. Вип.37: Мовознавчі студії. С.64-70.
33. Маленко О.О. Захищаємо українську. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 17-18. С.2.
34. Матвіяс І.Г. Діалектна основа вокалізму в українській літературній мові. *Мовознавство*. 2004. № 4. С.15-25.
35. Микитин М.Л. Формування орфоепічних норм української літературної мови. *Мовознавство*. 1996. № 1. С.37-43.
36. Мовчун Л.В. Фонетичні варіанти і семантика: прийменник / префікс в (у) . *Урок української*. 2000. № 9. С. 33-36.
37. Мовчун Л.В. Фонетичні варіанти у «Словарі української мови» за редакцією Б. Грінченка. *Українська мова і література*. 2005. № 36. С. 15-17.
38. Наєнко І. Проблема твердості / м'якості приголосних перед голосними переднього ряду в інтерпретації Ю. Шевельова. *Українська мова і література*. 2005. № 36.

С.15-17.

39. Німчук В.В. Історія дзвінких африкат і засобів їх позначення в українській мові. *Мовознавство*. 1992. № 2. С.7-14.
40. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст.ст. К., 2002. 112 с.
41. Огієнко І. Про українські приголосні. *Мовознавство*. 1990. №1. С.67-71.
42. Падура М.Ф. Фонема як функціональна і структурна одиниця. *Іноземна філологія*. Вип. 71. Львів, 1967. С.57-62.
43. Перебийніс В.С. Кількісні та якісні характеристики системи фонем сучасної української літературної мови. К.: Наук. думка, 1970. 270 с.
44. Пилинський М.М. Мовна норма і стиль. К., 1976. 288 с.
45. Півторак Г. Походження українського народу та української мови. *Урок української*. 2001. № 1. С.2-4.
46. Погрібний А. За мовою – Україна. *Дивослово*. 1998. № 10. С.5-7.
47. Погрібний А. Світовий мовний досвід та українські реалії. К., 2003. 72 с.
48. Прадід Ю. Мовне питання в українських конституціях ХХ ст. *Мовознавство*. 2002. № 1. С.17-22.
49. Пугач В.М. Українці: проблема самототожності. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 17-18. С.6-8.
50. Різниченко О. Спадщина тисячоліть: чим українська мова багатша за інші? *Українська мова та література*. 2000. Ч.38. С.9-11.
51. Савченко М.А. Подолання у школярів вад вимови звуків ж, ш; л, л'. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 8. С.68-71.
52. Самар Н. Чи знаєте ви, що пишете «кулішівкою»? *Українська мова*. 1998. № 41. С.1.
53. Селігей П. Науковий жаргон: бар'єр між автором і читачем. *Українська мова та література*. 2006. Ч.18. С.3-9.
54. Селігей П.О. Науковий стиль української мови: ресурси оновлення. *Мовознавство*. 2006. № 2-3. С.174-186.
55. Сеньків С. Закономірності сполучуваності чотирьох приголосних фонем в інтervoкальній позиції. *Молодь і ринок*. 2013. № 4 (99). С.67-71.
56. Степаненко М. «...мова – народ!» (Соціолінгвістичні і деякі власне філологічні спостереження Олесья Гончара). *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2007. № 3. С.60-69.
57. Степаненко М. «...Потіснися, українська мово...». *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2005. № 4. С.83-96.
58. Степаненко М. З історії дослідження витоків української мови. *Дивослово*. 2000. № 7. С.17-18.
59. Таланчук П. Наша державна мова – українська. *Дивослово*. 2000. № 9. С.12-14.
60. Ткаченко О. Якщо держава хоче жити ... (Про сучасну мовну ситуацію в Україні). *Урок української*. 2001. № 2. С.2-3.
61. Ткаченко О.Б. Українська фонетика на історико-типологічному тлі. *Мовознавство*. 1998. № 2-3. С.14-25.
62. Токмань Г. Україна як простір мови і політичного виховання. *Дивослово*. 2006. № 3. С.4-9.
63. Тоцька Н.І. Система голосних фонем української мови. *Мовознавство*. 1983. № 5. С.16-23.
64. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / Упоряд. Л.Масенко та ін. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. 399 с.
65. Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів: Свічадо, 2004. 115 с.
66. Федоренко В. Зникомість мов: українські перспективи крізь призму світового досвіду. *Дивослово*. 2010. № 2. С.42-48.

67. Черемська О.С. Мовна особистість у період українського державотворення. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 15. С.3-5.
68. Широков В.А. Оцінка точності фонетичного принципу в українському правописі. *Мовознавство*. 2005. № 5. С.41-47.
69. Шумило М. Могутня й чарівна. *Українська мова і література в школі*. 1989. № 8. С.7-13.
70. Юшук І. Про походження української мови. *Українська мова і література в школі*. 1995. № 1. С.27-34.
71. Януш Я. Роль української мови у вихованні студентів. *Дивослово*. 2005. № 4. С.37- 39.

Збірники вправ і завдань

1. Асіїв Л., Пілецький В. Тестові завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. Львів, 2008. 214 с.
2. Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови: збірник практичних, тестових і контрольних завдань. Львів, 2015. 360 с.
3. Колоїз Ж. В., Малюга Н. М., Явір В. В. Сучасна українська літературна мова: збірник завдань для лабораторних робіт. К., 2006. 356 с.
4. Плющ М.Я, Леута О. І., Гальона Н. П. Сучасна українська літературна мова: збірник вправ. К., 1995. 284 с.
5. Плющ М.Я. Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ. К., 2003. 287с.
6. Ужченко В. Д., Тернавська Т. П., Маркотенко Т.С. Сучасна українська мова: зб. вправ і завдань. К., 2006. 286 с.

Словники

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад і голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Російсько-український і українсько-російський словник. 6-те вид. К., 1992.
3. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: словник-довідник / С. І. Головащук. К.: Либідь, 1995. 192 с.
4. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наук. думка, 2004. 446 с.
5. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: словник-довідник. К.: Либідь, 1995. 192 с.
6. Голоскевич Г. Правописний словник. Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто- Львів, 1994. 460 с.
7. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996. 222 с.
8. Етимологічний словник української мови: В 7-и томах. Т. 1-4. К., 1982-2003.
9. Короткий тлумачний словник української мови: Близько 6 750 слів / Уклад. Д.Г. Гринчишин та ін., За ред. Д.Г. Гринчишина. К., 1988.
10. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів («фальшиві друзі перекладача»). К., 1997. 400 с.
11. Морфемний словник / Укл. Л.М.Полюга. К.: Рад. школа, 1985.
12. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65 тис. слів / С. Я. Єрмоленко, В. І. Єрмоленко, К. В. Ленець, Л. О. Пустовіт. К., 1996.
13. Орфографічний словник української мови. К.: Довіра, 1994.
14. Орфографічний словник української мови: Близько 120 тис. слів / АН України, Ін-т мовознавства; Укл.: С. Г. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський. К., 1994.
15. Орфоепічний словник / Укл. М.І.Погрібний. К.: Рад.школа, 1985.
16. Орфоепічний словник. Українська літературна вимова і наголос / Уклад. М. І. Погрібний. К., 1994.
17. Пономарів О. Фонема Г та Г. Словник і коментар. К., 1997.

18. Практичний російсько-український словник / Укл. П. Г. Гопченко, А. Й. Ягодзінський. К., 1993.
19. Російсько-український словник наукової термінології: У 3 т. К., 1994-1998.
20. Російсько-український словник синонімів / Укл. Н. П. Башнякова, Г. П. Вишнеvsька, М. М. Пилинський та ін.; За ред. М. М. Пилинського. К., 1995. 265 с.
21. Русско-украинский словарь: У 3-х т. К., 1987.
22. Словник антонімів української мови / За ред. Л. С. Паламарчука. К.: Довіра, 1999. 275 с.
23. Словник іншомовних слів / За ред. О.С.Мельничука. К.: Головна редакція УРЕ, 1985.
24. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. К.: Наук.думка, 2000. 680 с.
25. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних сполучень / Уклад. Л.О. Пустовіт та ін. К.: Довіра, 2000. 1018 с.
26. Словник лінгвістичних термінів / Укл. Д.І. Ганич, І.С. Олійник. К.: Вища шк., 1985.
27. Словник наголосів / Укл. М.І. Погрібний. К.: Рад. школа, 1991.
28. Словник синонімів української мови: В 2-х т. / А.А. Бурячок та ін.. К.: Наук. думка, 2001. 1026 с., 953 с.
29. Словник української мови: В 11-ти томах. – К.: Наук. думка, 1970-1980.
30. Словник-довідник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. К., 1992.
31. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. К.: Наук. думка, 1973. 723 с.
32. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я.Єрмоленко. К.: Довіра, 2001.

Інтернет-ресурси

1. Електронний підручник з української мови (фонетика, лексика, морфеміка, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика) <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
2. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова (Морфологія). Режим доступу: http://litmisto.org.ua/?page_id=6961
3. Мовознавство: науково-теоретичний журнал www.movoznavstvo.org.ua/
4. Словник.net <http://www.slovnyk.net>
5. Словники України <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>
6. Українська мова [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ukrainskamova.narod.ru>
7. Українська мова і література в школі: науково-методичний журнал http://www.undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372
8. Українська мова. Енциклопедія. К., 2000. <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>

